

Nota financieel beleid 2015

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	3
1.1. Aanleiding en achtergrond	3
1.2. Relatie met andere financiële beleidsdocumenten	3
1.3. Leeswijzer	3
2. Uitgangspunten financiële beleidsregels	4
2.1. Algemene uitgangspunten	4
2.2. Achtergrondinformatie	5
2.3. Financiële beheersverordening	5
2.4. Gemeenschappelijke regelingen & verbonden partijen	6
3. De begroting	7
3.1. Definitie van budget, krediet, product, budgethouder en PAV-er	7
3.2. Programmabegroting en productenbegroting	7
3.3. Begrotingscyclus	8
3.4. Begrotingsregels	8
3.4.1. Begrotingswijzigingen	9
3.4.2. Procedure verlening (investerings)kredieten en nieuwe budgetten	9
3.4.3. Budgetoverheveling	9
3.4.4. Verplichtingen	10
3.4.5. Jaarlijkse budgetaanpassing	10
3.4.6. Voorbereidingsbudget grote projecten	10
3.4.7. Begroting en realisatie van winst grondexploitatie	11
3.4.8. Begroting overgehevelde rijkstaken	11
4. De exploitatierekening	12
4.1. Inkomsten	12
4.1.1. Inkomsten uit het gemeentefonds	12
4.1.2. Inkomsten uit gemeentelijke heffingen	12
4.1.3. Verhuur gemeentelijke eigendommen	13
4.1.4. Verkoop van gemeentelijk onroerend goed	13
4.1.5. Verkoop van gemeentelijke roerende goederen	13
4.1.6. Inkomsten uit dividend en rente	13
4.1.7. Bespaarde rente	14
4.2. Uitgaven	14
4.2.1. Onvoorziene uitgaven	14
4.2.2. Doorberekening apparaatskosten	14
4.2.3. Tijdverantwoording	15
4.2.4. Kostenplaats rente en afschrijving	15
5. De balans	16
5.1. Investerings	16
5.1.1. Afschrijving	16
5.1.2. Vrijvallen kapitaallasten	17
5.1.3. Financiering van investeringen	17
5.2. Investerings in aandelen/ leningen en langlopende schulden	17
5.3. Eigen vermogen: reserves	18
5.3.1. Onderbouwing van reserves	18
5.3.2. Algemene reserves	18
5.3.3. Stille reserves	19
5.4. Vreemd vermogen: voorzieningen	19
5.5. Classificatie reserves en voorzieningen	20
5.6. Resultaatbepaling en resultaatbestemming	20
5.7. Rentetoerekening	20
6. Overig	22
6.1. Garantieverlening	22
6.2. Weerstandsvermogen	22
6.3. Risicomanagement	23
6.4. Informatievoorziening aan derden (lv3)	25
6.5. Baten en lasten voorgaande dienstjaren	25

Bijlage	26
Bijlage 1 Overzicht afschrijvingstermijnen.....	26
Bijlage 2 Relevante bestaande verordeningen en beleidsnota's	26
Bijlage 3 Nota reserves en voorzieningen (als onderdeel van de nota financieel beleid)	26
Bijlage 4 Lijst met afkortingen	26

Inleiding

1.1. Aanleiding en achtergrond

De nota financieel beleid 2015 is een actualisatie van de nota financieel beleid 2004-2007. Deze nota is bedoeld om de financiële beleidsuitgangspunten vast te stellen die gebruikt worden voor bijvoorbeeld de begroting, de jaarrekening of andere adviezen en of vraagstukken van financiële aard.

De op dit moment geldende nota financieel beleid dateert alweer van 2003. Conform artikel 10 verordening ex artikel 212 van de gemeentewet dient het college ten minste eenmaal in de vier jaar de raad ter vaststelling een bijgestelde nota financieel beleid aan te bieden.

Doel van deze nota is tweeledig. In de eerste plaats wordt in de nota aangegeven hoe op hoofdlijnen de wettelijke verplichtingen uit het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) en de financiële huishouding van de gemeente Boekel in elkaar zitten. In de tweede plaats worden hiermee de bestaande en de nieuwe kaders en spelregels voor het financiële beleid vastgelegd. In deze nota zijn actiepunten en afspraken opgenomen.

Door verder duidelijkheid te scheppen over de spelregels van het financieel beleid, ontstaat een heldere basis om de financiële processen verder te stroomlijnen. Het verbeteren van de financiële processen vindt plaats door middel van de huidige processen te herijken en te verankeren in de organisatie.

1.2. Relatie met andere financiële beleidsdocumenten

Deze nota is een uitwerking van de financiële verordening (ex artikel 212 gemeentewet) en de voorschriften uit het BBV.

De financiële verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de gemeentewet zijn door de gemeenteraad vastgesteld.

1.3. Leeswijzer

Deze nota is als volgt opgebouwd. De nota begint in hoofdstuk 2 met de formulering van de uitgangspunten en visie op het gemeentelijk financiële beleid. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de begroting, de begrotingscyclus en de spelregels voor de begroting. Daarna wordt in hoofdstuk 4 de exploitatierekening aan de orde en in hoofdstuk 5 de balans. Ook wordt aangegeven welke actiepunten de komende jaar / jaren worden opgepakt. In hoofdstuk 6 ten slotte komen nog enkele overige punten aan de orde.

De nota bevat enkele bijlagen met daarin:

- Bijlage 1: Overzicht van te hanteren afschrijvingstermijnen;
- Bijlage 2: Relevante bestaande verordeningen en beleidsnota's;
- Bijlage 3: Nota reserves en voorzieningen;
- Bijlage 4: Lijst met afkortingen.

2. Uitgangspunten financiële beleidsregels

2.1. Algemene uitgangspunten

Bij het vaststellen van de gemeentelijke beleidsprogramma's vindt in de begroting een afweging plaats tussen de beschikbare financiële middelen en het gewenste resultaat / kwaliteitsniveau.

Vanaf het voorjaar 2009 is er reeds in diverse samenstellingen met de commissie AZ en gemeenteraad de noodzaak van de ombuigingen besproken. Met als doel om in 2013 tot een reëel sluitende begroting te komen. Een doel dat overigens gerealiseerd is maar gezien de huidige ontwikkelingen en vooruitzichten een vervolg gaat krijgen in de vorm van een 2^e ombuigingsoperatie met als doel onze financiële positie te borgen en niet volledig uit te hollen. Maar vooral maatregelen die nodig zijn om weer perspectief te bieden voor de toekomst en de bestaande voorzieningen zoals we die nu kennen in stand te houden.

Wij vinden het van belang optimaal inzicht te geven in de financiële positie, zodat op de verschillende niveaus van raad, college en organisatie kan worden gestuurd op een efficiënte uitvoering, alsmede op het gewenste resultaat en de gewenste dienstverlening voor de burgers.

Voor de raad en het college gaat het om inzicht en (bij)sturing op hoofdlijnen; voor de organisatie ook om de details. Het is van belang dat dit éénduidig en transparant in elkaar overloopt en dat er samenhang is in het beleid tussen bestuur, organisatie en financiën.

De uitgangspunten voor het financiële beleid en de financiële administratie zijn:

- er wordt gewerkt volgens de wettelijke regels o.a. BBV & gemeentewet;
- financiële spelregels en procedures moeten transparant en duidelijk zijn voor raad, college en organisatie;
- integrale beleidsafweging van de verschillende bestedingen vindt plaats in de raad;
- het college bereidt deze integrale afweging met ondersteuning van de ambtelijke organisatie voor;
- administratieve procedures worden beperkt tot het meest noodzakelijke om te kunnen analyseren en bijsturen. Geen administratieve rompslomp. Eind 2010 is de financiële administratie uitgebreid met de module scannen en workflow t.b.v. een digitale afwikkeling van inkoopfacturen;
- budgetten zijn gebaseerd op realistische ramingen en niet op historisch bepaalde budgetten. Zo wordt helder gemaakt wat we waar voor nodig hebben. Aanpassingen in ramingen maken we transparant, d.m.v. bijstelling in de begroting, voorjaarsnota & bestuursrapportage toe te lichten;
- tegenvallers worden primair binnen het product opgevangen en als dat niet lukt zo veel mogelijk binnen aanverwante producten of binnen het programma zoals opgenomen in de programmabegroting. Hierbij wordt rekening gehouden met de autorisatie van de raad (voor de programma's) en van het college (voor de producten). Zie notitie budgethoudersregeling 2009 (B&W besluit d.d. 10.02.2009);
- er wordt zoveel mogelijk een meerjarig consequente gedraglijn gehanteerd;
- er is één financiële administratie. Deze moet gedegen, betrouwbaar en actueel zijn en aansluiten bij de sturingsbehoefte van de budgethouders. Dat betekent geen dubbele systemen en geen schaduwboekhoudingen. Het proces moet zo zijn ingericht dat correctieboekingen nauwelijks meer nodig zijn;
- controles zijn niet alleen bedoeld om vast te stellen dat werkzaamheden, processen en administraties correct zijn uitgevoerd, maar vooral ook om op basis van gesignaleerde knelpunten uit het verleden structurele verbeterpunten te benoemen en uit te voeren; dat betekent dat controle moet worden gevolgd door een analyse, evaluatie en daadwerkelijke bijstelling.

2.2. Achtergrondinformatie

De gemeentelijke boekhouding is net als in het bedrijfsleven gebaseerd op het stelsel van baten en lasten. Jaarlijks stelt de gemeente een jaarrekening op met een exploitatierekening (baten/lastenrekening) en een balans (overzicht van bezittingen en schulden). In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de onderdelen van de exploitatierekening en in hoofdstuk 4 op de onderdelen van de balans. Omdat gemeentelijke huishoudens op onderdelen anders zijn dan die van bedrijven heeft de rijksoverheid specifieke regels voor de gemeentelijke boekhouding en verslaglegging vastgesteld. Die regels zijn vastgelegd in het BBV.

De gemeente moet er voor zorgen dat de administratieve processen op orde zijn en dat dit met interne controle goed wordt bewaakt. Jaarlijks controleert de accountant het *jaarverslag* en de *jaarrekening*, de boekhouding en de administratieve processen. De accountant rapporteert over de bevindingen en geeft aanbevelingen over verbeteringen. De gemeenteraad is opdrachtgever aan de accountant.

Verder heeft de provincie de taak toezicht te houden op de financiële huishouding van gemeenten. Het gaat om globaal toezicht als een gemeente een sluitende *begroting* heeft. De jaarrekening en het jaarverslag moeten ieder jaar vóór 15 juli zijn ingediend bij de toezichthouder, de Provincie Noord-Brabant. De begroting moet ieder jaar vóór 15 november bij de provincie worden ingediend.

2.3. Financiële beheersverordening

De financiële beheersverordening ex artikel 212 Gemeentewet vormt een belangrijk kader voor het financiële beheer en beleid. De gemeente Boekel heeft in die verordening onder andere de volgende onderwerpen opgenomen:

- de raad stelt ten minste bij de aanvang van de nieuwe raadsperiode een programma indeling vast;
- jaarlijks wordt voor 1 juli een nota met kaders voor de komende vier jaar gepresenteerd (de voorjaarsnota);
- het college zorgt voor rechtmatig, doelmatig en doeltreffende uitvoering en regelt interne controle;
- het college stelt jaarlijks twee (tussentijdse)rapportages op: over de eerste vier maanden (voorjaarsnota) en is daarmee het fundament voor de komende begroting. Vooruitlopend op de jaarrekening wordt in de bestuursrapportage een beeld van het verwachte jaarresultaat geschetst;
- de volgende informatie moet (o.a.) voor zover van belang op dat moment in de (tussentijdse)rapportages worden opgenomen:
 - ontwikkelingen inkomsten uit gemeentefonds;
 - ontwikkelingen grondexploitatie;
 - ontwikkelingen in de baten en lasten;
 - ontwikkelingen reserves, eigen vermogen en weerstandsvermogen;
- werkwijze activering en afschrijving;
- éénmaal in de 4 jaar wordt de nota financieel beleid geactualiseerd met daarin opgenomen de (bijgestelde) nota reserves en voorzieningen;
- toerekening indirecte kosten;
- vierjaarlijkse moet een (bijgestelde) nota onderhoud openbare ruimte (voorheen wegbeheerplan), nota riolering, nota onderhoud gebouwen, nota grondbeleid en nota verstrekking subsidies ter vaststelling aan de raad aangeboden worden;
- uitvoering van de financieringsfunctie;
- het college stelt nadere regels vast voor administratie en organisatie;
- het college stelt regels vast voor inkoop en aanbesteding.

2.4. Gemeenschappelijke regelingen & verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (art. 1 BBV). Bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

Het criterium om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen aan te merken als verbonden partij is gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Vaak zijn de regelingen gebaseerd op wettelijke voorschriften. Rijksbeleid wordt door vertaald in het beleid van de regeling en als gemeente is daar in de praktijk (te) weinig aan te doen. Het inzicht in de regelingen is daardoor echter niet minder belangrijk, omdat de burgers er vaak direct of indirect de effecten van merken en de financiële belangen van invloed zijn op de gemeentelijke begroting.

Om op verantwoorde wijze met het onderwerp verbonden partijen om te gaan worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Aansluiting tussen beoogde doelstellingen van de gemeente met de gerealiseerde doelstellingen van de verbonden partijen;
- De rol die verbonden partijen kunnen spelen bij de uitvoering van de publieke taak;
- De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen college en raad;
- Informeren van de raad bij relevante ontwikkelingen (al dan niet via deze paragraaf);
- Omgang met informatie van verbonden partijen;
- Kwantificering van financiële belangen per partij;
- Financiering gelijke tred laten houden met de uitkeringen uit het gemeentefonds (trap op, trap af).

Financiële risico's en buffers

Uitgangspunt is maximaal 15% van de totale lasten aanhouden als eigen vermogen. Dit in overleg met de gemeenschappelijke regelingen & verbonden partijen overeenkomen. Deze buffer is bedoeld om de reguliere exploitatierisico's te kunnen opvangen. Maatwerk is mogelijk; van dit percentage kan dan ook gemotiveerd worden afgeweken. Hierover dienen (bij voorkeur voorafgaand aan de samenwerking) in goed onderling overleg afspraken te worden gemaakt.

3. De begroting

3.1. Definitie van budget, krediet, product, budgethouder en PAV-er

In de budgethoudersregeling 2009 zijn enkele definities opgenomen die ook in het kader van deze nota relevant zijn. Hieronder zijn de belangrijkste samengevat:

Product:	Een product bestaat uit een aantal bij elkaar horende begrotingsposten, zoals gegroepeerd in de productenraming. Een aantal producten vormt samen een programma.
Budget:	Onder een budget wordt verstaan een taakstelling welke jaarlijks wordt verwoord in de begroting. Tot het budget behoren niet alleen de financiële lasten en baten, maar ook de bijbehorende prestatie-indicatoren zoals dekkingspercentage, productieaantallen, naleving wet- en regelgeving, normen en kengetallen. Voor zover deze zijn gedefinieerd en verwoord in de programma's en producten.
Krediet:	Een andere vorm van een budget is een "krediet". Een "krediet" is een door de Gemeenteraad, voor een bepaald doel, ter beschikking gesteld bedrag. Waarbij mogelijk randvoorwaarden ten aanzien van kwaliteit en kwantiteit worden gedefinieerd.
Budgethouders en subbudgethouders:	Een (sub)budgethouder is een functionaris binnen de organisatie die door het College van B&W en de directie van de organisatie verantwoordelijk wordt gesteld voor de uitvoering c.q. beheersing van een specifieke taak (=product). Aangezien delegeren niet betekent het overdragen van verantwoordelijkheden blijft het bestuur (politiek) en de directie (ambtelijk) eindverantwoordelijk! In de gemeente Boekel worden de DT-leden en de griffier als budgethouder aangemerkt. Daarnaast worden per product c.q. kostenplaats subbudgethouders benoemd, die verantwoording afleggen aan de budgethouders.
PAV-er:	Daar waar nodig wordt met het opstellen van de codeerbegroting jaarlijks een Prestatie Akkoord Verklaarder (PAV-er) gekoppeld aan een budget. De PAV-er accordeert voor de geleverde diensten of goederen.

3.2. Programmabegroting en productenbegroting

In de (meerjarige) programmabegroting wordt de verdeling van de kosten en opbrengsten per programma aangegeven. Op basis daarvan autoriseert de raad jaarlijks de totalen van de programmabudgetten. In de budgethoudersregeling 2009 zijn de interne spelregels tussen college en organisatie vastgelegd.

Afspraken:

- het college autoriseert met de vaststelling van de productenraming de totaalbedragen per product, zoals bijvoorbeeld het budget voor het product wegen, straten en pleinen, voor het product afvalverwijdering en -verwerking of voor het product gemeentelijk minimabeleid.
- de organisatie regelt vervolgens binnen het totaalbudget per product dat de werkzaamheden adequaat worden uitgevoerd. Budgetverschuiving tussen deelproducten en kostensoorten is onder voorwaarden toegestaan, mits de prestatie wordt geleverd. Eventuele voordelen op de doorberekening aan (hulp)kostenplaatsen (waar ook de personeelskosten onder vallen) en op kapitaallasten vallen buiten de schuifruimte.
- Binnen de planning & control cyclus wordt ten tijde van de voorjaarsnota en bestuursrapportage transparant per product gerapporteerd over budgetoverschrijdingen en -onderschrijdingen.

Voor de productenbegroting dienen de volgende uitgangspunten te worden gehanteerd:

- Voor financiële ramingen en realisaties wordt alleen de financiële administratie gebruikt. Deze administratie is leidend. Het is daarbij ongewenst dat budgethouders separaat hun eigen financiële (schaduw)administratie bijhouden;
- Niet-financiële gegevens worden in hoofdzaak in Decos bijgehouden. Per beleidsveld zal hiervoor indien gewenst een eigen oplossing worden gezocht met waar nodig een aansluiting met de financiële boekhouding.

3.3. Begrotingscyclus

Voor de sturing en beheersing van de werkzaamheden en budgetten wordt een vaste begrotingscyclus gehanteerd. De begrotingscyclus bestaat uit twee cyclische onderdelen:

- Bestuurlijke cyclus
- Organisatorische cyclus

Voor een goed functioneren is het van belang dat beide cycli nauw en logisch met elkaar in verband staan.

Hieronder wordt de bestuurlijke cyclus nader toegelicht.

De begrotingscyclus start met de voorjaarsnota in juni voorafgaand aan het begrotingsjaar. Doel van de voorjaarsnota is tweeledig:

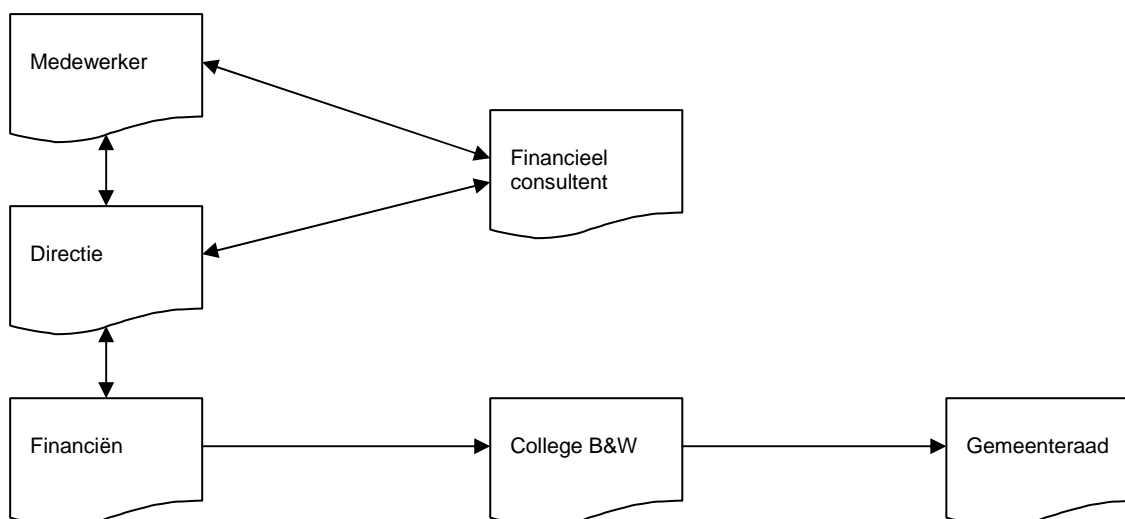
- de raad maakt voorafgaand aan de uitwerking van de begroting op hoofdlijnen keuzes over de gewenste beleidsrichting in meerjarenperspectief;
- de raad stelt de richtlijnen vast voor het opstellen van de meerjarenbegroting.

Met de voorjaarsnota wordt uiteindelijk beoogd dat de raad een integrale afweging kan maken voor nieuwe beleidsvoornemens; de begroting zelf wordt vervolgens meer een uitwerking van de keuzes uit de voorjaarsnota. De raad beoordeelt dan in hoeverre het college er in is geslaagd de wensen/opdrachten van de raad te vertalen naar de begroting en de raad autoriseert de programmabudgetten voor het nieuwe begrotingsjaar. Hiermee verschuift het zwaartepunt van de politieke discussie zich van het najaar (begroting) naar het voorjaar (voorjaarsnota).

De begrotingscyclus doorloopt van voorjaarsnota tot jaarverslag ongeveer twee jaar. Dit betekent dat in één jaar stukken over meerdere boekjaren aan de orde komen. Uiteraard zullen we de resultaten van de realisatie betrekken bij het opstellen van de nieuwe plannen.

De planning & control cyclus van de organisatie sluit (uiteraard) aan op de bestuurlijke begrotingscyclus.

De onderdelen uit de cyclus voor de organisatie vormen de input voor de informatie in de bestuurlijke cyclus. Zo is afgesproken dat beleidsmedewerkers de ontwikkelingen in hun budgetten afstemmen met één financieel consultant, deze worden geaccordeerd door hun directeur. Op basis daarvan kan dan bijstelling of verschuiving plaatsvinden, waarover in de voorjaarsnota/ bestuursrapportage of de nieuwe programmabegroting voorstellen worden gedaan als het gaat om verschuivingen buiten de producten om. Onderstaand in schema weergegeven.

3.4. Begrotingsregels

3.4.1. Begrotingswijzigingen

Het wijzigen van de programmabegroting is een taak van de raad. In het BBV wordt deze budgettoewijzende taak van de raad vastgesteld op het niveau van de programmabegroting, terwijl het college binnen de vastgestelde kaders van de raad verantwoordelijk is voor de begroting op productniveau. Gedurende het jaar doen zich allerlei situaties voor die in het kader van de begrotingsrechtmatigheid kunnen leiden tot aanpassing van de begroting. In de voorjaarsnota & bestuursrapportage wordt een totaaloverzicht gegeven van deze begrotingswijzigingen, waarbij de raad wordt gevraagd hiermee in te stemmen:

Via een afzonderlijk raadsvoorstel:

- voorjaarsnota
- bestuursrapportage

3.4.2. Procedure verlening (investerings)kredieten en nieuwe budgetten

In de voorjaarsnota wordt een overzicht opgenomen van nieuw beleid en nieuwe investeringen en de daaraan verbonden budgetten en investeringskredieten.

Afspraken

- De behandeling van de voorjaarsnota is het centrale moment in het jaar waarop de raad integrale keuzes maakt over het beschikbaar stellen van financiële middelen voor nieuwe beleidsvoorstellen; bij de voorjaarsnota worden (op hoofdlijnen) de financiële afwegingen gemaakt. Dat betekent dat er naar gestreefd wordt nieuwe beleidsvoorstellen met financiële gevolgen zo weinig mogelijk op andere momenten in het jaar aan de orde te laten komen;
- Bij de vaststelling van de begroting autoriseert de raad tevens de daarin opgenomen lasten voor nieuw beleid en de daarvoor in te zetten dekking, alsmede de investeringsuitgaven voor reguliere (vervangings)investeringen;
- Voor investeringen waarvoor eerst de plannen nog verder uitgewerkt moeten worden, worden in de begroting p.m. posten opgenomen. De raad autoriseert deze kredieten op het moment van vaststelling van de betreffende plannen in de raad door middel van afzonderlijke raadsvoorstellen;
- Bij ieder raadsvoorstel met financiële consequenties wordt tevens een dekkingsplan opgenomen. Dit dekkingsplan wordt financieel vertaald in het eerst volgende financiële product (voorjaarsnota – begroting – bestuursrapportage). Zo blijft de begroting up-to-date.

3.4.3. Budgetoverheveling

Indien er reeds een verplichting is aangegaan die onverhoopt niet is uitgevoerd kan er met het opstellen van de jaarrekening een worden opgevoerd. Hiermee worden de werkzaamheden in het opvolgende dienstjaar uitgevoerd maar worden de lasten verantwoord in het huidige dienstjaar. Als voorbeeld kan je denken aan maaiwerkzaamheden in berm en sloten, die in het najaar als gevolg van de weersomstandigheden niet worden uitgevoerd. Echter wel een contract is aangegaan voor de uitvoeren werkzaamheden.

Om werkzaamheden rondom de jaarwisseling onverkort doorgang te laten vinden, is het soms zinvol om bij de afsluiting van het boekjaar een budget over te hevelen naar het volgende boekjaar. Dit mag door het budget in een tijdelijke reserve budgetoverheveling te storten. De raad is bevoegd terzake een besluit te nemen en doet dit met het vaststellen van de jaarrekening.

Afspraken:

- Bij de jaarrekening vindt in beginsel géén overheveling van niet-bestede structurele budgetten plaats;
- Indien er een verplichting is aangegaan kan deze verantwoord worden middels een op te voeren last in de jaarrekening;
- Als van te voren blijkt dat werkzaamheden gedekt uit actuele/bestaande budgetten niet voor de jaarwisseling kunnen worden uitgevoerd en budgetoverheveling naar het volgende boekjaar gewenst is, dan wordt budgetoverheveling bij de behandeling van de jaarrekening

geautoriseerd door de raad. Na instemming van de raad wordt deze budgetoverheveling dan als volgt verwerkt:

- o Bij de jaarrekening wordt een deel van het “rekeningsaldo vóór bestemming” toegevoegd aan de tijdelijke reserve budgetoverheveling;
- o In de begroting voor het nieuwe dienstjaar wordt deze reserve weer beschikbaar gesteld. In de tussentijd wordt de uitvoering onverkort voortgezet.

3.4.4. Verplichtingen

Alle kosten voor diensten die in het boekjaar zijn geleverd, worden in het boekjaar verantwoord en in de jaarrekening opgenomen. Als de diensten wel zijn geleverd, maar nog niet zijn betaald, worden de kosten op de balans onder ‘nog te betalen’ ondergebracht. Kosten voor diensten die niet zijn geleverd, maar wel een verplichting voor is aangegaan worden in het boekjaar verantwoord. Het overige niet bestede budget valt daarbij vrij in het jaarrekeningsaldo.

3.4.5. Jaarlijkse budgetaanpassing

Bij de voorjaarsnota worden aanvragen voor nieuwe budgetten en nieuwe investeringskredieten voor de komende jaarschijven in beeld gebracht. Hierdoor wordt steeds beter inzicht verkregen in de begroting in meerjarig perspectief in relatie tot de prestaties.

Afspraken jaarlijkse budgetaanpassingen bestaand beleid

1. De ramingen van de baten en lasten voor het nieuwe jaar worden realistisch aangepast en onderbouwd met onderliggende contracten, prijsafspraken en subsidieafspraken en de realisatie van de afgelopen jaarrekening. De opvolgende jaren worden aangepast met een percentage prijscorrectie op basis van één stelpost;
2. De overdrachten (bijdrage) aan Gemeenschappelijke Regelingen wordt de finale besluitvorming van het bestuur van de GR gevolgd;
3. Alle bedragen in de meerjarenbegroting zijn gebaseerd op het prijspeil van het vast te stellen begrotingsjaar;
4. Noodzakelijk geachte extra prijscompensatie wordt afzonderlijk toegelicht;
5. Het percentage voor de prijscorrectie geldt ook voor de bepaling van subsidieplafonds, zoals deze zijn gedefinieerd in de geldende subsidieverordening. Dit uitgangspunt wordt ook gehanteerd voor (exploitatie)subsidies van instellingen die regionaal werken;
6. Op het gecalculerde percentage prijscompensatie wordt in principe geen nacalculatie toegepast voor het lopende begrotingsjaar;
7. De salarissom wordt geraamd op basis van de geldende CAO;
8. Voor nieuwe subsidieovereenkomsten geldt als uitgangspunt dat de gemeentelijke prijsontwikkeling wordt gevolgd en de lonen volgens de CAO van de desbetreffende bedrijfstak.

Het investeringsprogramma zoals dat in de lopende begroting en meerjarenraming is vastgesteld, wordt beschouwd als bestaand beleid.

3.4.6. Voorbereidingsbudget grote projecten

Voor het ontwikkelen van visies en projecten voor mogelijk nieuwe projecten is tot nu toe geen apart budget opgenomen. Om nieuwe projecten te starten, is wel de nodige voorbereiding nodig en daar zijn (voorbereidings)kosten mee gemoeid, waar bij voorbaat niet zeker is of dit wordt terugverdiend. Als dat leidt tot een concreet (investerings)project, dan kunnen de voorbereidingskosten ten laste van het krediet voor dit project (bijvoorbeeld een grondexploitatie) worden gebracht. Als dat niet leidt tot een (investerings)project, dan moeten de kosten sowieso ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Afspraken:

- In de voorjaarsnota en begroting wordt jaarlijks aangegeven welke visies en projecten het college wil uitvoeren en welk voorbereidingsbudget dan wel krediet daarvoor nodig is;

- Voorbereidingskosten worden (met inachtneming van artikel 60 BBV en de afschrijvingstermijn voor immateriële vaste activa) óf geactiveerd t.l.v. het krediet óf opgenomen ten laste van de (grond)exploitatie als:
 - de plannen voor de investering al redelijk omlijnd en uitvoerbaar zijn;
 - er sprake is van potentiële dekking uit de nieuwe grondexploitatie;

3.4.7. Begroting en realisatie van winst grondexploitatie

De grondexploitatie wordt voor de gemeente Boekel als bedrijfsmatige activiteit aangemerkt. Met winst en verliezen van de grondexploitatie wordt als volgt omgegaan:

- Jaarlijks wordt in het voorjaar een (bijgestelde) raming van ieder complex van de grondexploitatie opgesteld met een analyse van de risico's met daarin een kostenraming van de nog uit te voeren werkzaamheden en een opbrengstraming van de nog te verkopen gronden. Deze actualisatie wordt aangeboden ter besluitvorming tenminste één raadsvergadering voorafgaand aan de raadsvergadering van de jaarrekening. Zodat de effecten kunnen worden verwerkt in de jaarrekening.
- Tussentijds wordt winst genomen op het gerealiseerde deel van het in exploitatie zijnde complex, gebaseerd op:
 - De al gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten;
 - Gerelateerd aan het aantal verkochte m² grond per ultimo van het jaar;
 - Bij de nog niet afgesloten complexen, waarvan alle uitgeefbare grond is verkocht, worden de te verwachten nog te maken kosten in de exploitatie gelaten.
- Als blijkt dat bij de jaarlijkse actualisatie een grondbedrijfcomplex een verlies wordt verwacht wordt voor dit verwachte verlies een voorziening getroffen. Salderen van verwachte winsten met de te vormen voorzieningen is daarbij niet toegestaan;
- In de begroting wordt de verwachte winst of verlies van de grondexploitaties niet opgenomen in de exploitatie. Bij de afwikkeling komt de winst/verlies ten gunste/laste van de reserves. Dit wordt opgenomen in het saldo van de jaarrekening wat door de Raad wordt bestemd.
- In relatie met de jaarlijkse bijstelling van de grondexploitatie wordt tevens jaarlijks het weerstandvermogen van de grondexploitatie geactualiseerd. Indien nodig wordt de reserve grondbedrijf aangevuld vanuit de algemene reserve.

3.4.8. Begroting overgehevelde rijkstaken

Het komt regelmatig voor dat het rijk taken overhevelt naar de gemeente. In de regel wordt daarbij ook het budget overgeheveld al dan niet met een bezuinigingstaakstelling. De eerste jaren gebeurt dat vaak met een doeluitering, waarna het budget in de algemene uitkering wordt verdisconteerd. Vervolgens kan de raad de integrale afweging maken welk budget aan de taak wordt toegekend.

Afspraken:

- Indien de algemene uitkering voor een bepaalde taak wordt verhoogd (of verlaagd), kent de raad dit budget in het eerste jaar van invoering in principe ook aan die taak toe. De raad heeft echter wel de keuze hiervan af te wijken. Het toekennen (verhogen of verlagen) van het budget verloopt via een begrotingswijziging;

4. De exploitatierekening

4.1. Inkomsten

Om de gemeentelijke organisatie en de uitvoering van taken te kunnen bekostigen, heeft de gemeente structurele financiële inkomsten nodig. Die inkomsten bestaan uit (cijfers begroting 2015):

- Een algemene rijksuitkering gemeentefonds (€ 11.9 miljoen); dit is bedoeld voor de uitvoering van alle wettelijke taken en de vrije keuzetaken. De gemeente mag dit naar eigen inzicht besteden;
- Eigen inkomsten uit lokale belastingen (€ 4.3 miljoen). Dit betreft met name OZB, rioolrecht, afvalstoffenheffing en leges;
- Specifieke rijksuitkeringen (doeluitkeringen);
- Overige eigen inkomsten, zoals huur en winst op grondexploitaties.

4.1.1. Inkomsten uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt berekend aan de hand van een 65-tal maatstaven, zoals het aantal inwoners, het aantal woonruimten, de lengte van het wegennet, de oppervlakte en de OZB-capaciteit. Dit is een globaal verdeelstelsel dat aansluit bij de kostenverdeling tussen groepen van gemeenten. De omvang van de algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Onder het motto “samen de trap op, samen de trap af” wordt het gemeentefonds bij hogere rijksuitgaven hoger en bij lagere rijksuitgaven lager. De afgelopen jaren was er sprake van een afnemende algemene uitkering.

4.1.2. Inkomsten uit gemeentelijke heffingen

De gemeentelijke heffingen worden onderscheiden in:

- Belastingen waarvan de opbrengst in de begroting als algemeen dekkingsmiddel wordt aangewend. In Boekel zijn dat alleen de onroerend zaakbelasting en de toeristenbelasting. Hondenbelasting, precarioheffing, forensenbelasting, parkeerbelasting en roerende zaakbelasting worden niet geheven omdat de baten niet opwegen tegen de inningskosten.
- Heffingen in verband met het verhalen van de kosten die de gemeente heeft gemaakt. Hieronder vallen onder andere de afvalstoffenheffing, het rioolrecht, marktgelden, begraafrechten en leges. De opbrengsten hiervan zijn bedoeld ter dekking van de kosten voor de geleverde dienst of prestatie.

Bestaande beleidsregels:

- De OZB-opbrengst wordt jaarlijks vastgesteld rekening houdend met mutaties in het volume, en de hoogte van de te realiseren opbrengst.
- De gemiddelde OZB-belastingdruk neemt in beginsel niet toe of af als gevolg van de jaarlijkse hertaxatie van het onroerend goed. Dat betekent dat hogere WOZ-waarden worden gecompenseerd door lagere OZB-tarieven.
- Voor de afvalstoffenheffing, rioolrecht, leges, begraafrechten, en marktgelden wordt uitgegaan van een 100% kostendekkend tarief. Hier kan gemotiveerd en onderbouwd in de begroting van worden afgeweken (naar beneden maar niet naar boven), indien het college en of raad van mening is dat 100% kostendekkend buiten proportie is.

Als vergoeding voor de geleverde diensten of prestaties mag de gemeente maximaal een kostendekkend tarief doorberekenen. Dit geldt niet voor iedere heffing afzonderlijk, maar voor alle heffingen in zijn totaliteit. In het kostendekkend tarief worden, op begrotingsbasis, de volgende kosten opgenomen:

- de interne apparaatskosten (rechtstreeks of via uurtarieven doorberekend);
- de externe kosten inclusief BTW;
- het bedrag aan kwijtscheldingen.

De producten huishoudelijk afval en riolering worden gezien als een gesloten financiële huishouding. Voor beide producten is het uitgangspunt dat de kosten geheel bij de burger / gebruiker in rekening worden gebracht. Eventuele tegen- of meevallers worden in de tarieven voor de volgende jaren

doorberekend. Om de tariefsontwikkeling gelijkmatig te laten verlopen, wordt voor beide producten gebruik gemaakt van een bestemmingsreserve.

4.1.3. Verhuur gemeentelijke eigendommen

De gemeente bezit verschillende panden, gronden en (sport)accommodaties die worden verhuurd aan derden. Voor de huurprijzen (of rechten) heeft de gemeente nog niet alle gevallen richtlijnen vastgelegd. Het ligt bij verhuur aan commerciële partijen voor de hand marktconforme verhuurtarieven te hanteren met een jaarlijkse indexering. Bij de verhuur van onroerend goed aan maatschappelijke organisaties ligt er een verband tussen de te ontvangen huur en de subsidie. Voor het gebruik van (sport)accommodaties zijn de tarieven veelal historisch bepaald en is er geen directe relatie met de gemaakte kosten. Voor buitensportaccommodaties vindt verhuur plaats c.f. NOC-NSF richtlijnen. Voor de beide gemeenschapshuizen is het doel om deze kosten neutraal te laten zijn (huur versus exploitatiebijdrage).

Op dit moment wordt er beleid opgesteld om de kosten per gebouw in beeld te brengen en (deels) in rekening te brengen bij de gebruiker. Naar verwachting zal dit beleid medio 2015 aan de raad worden aangeboden.

4.1.4. Verkoop van gemeentelijk onroerend goed

De gemeente Boekel bezit een aanzienlijke hoeveelheid gronden en diverse gebouwen. De behoefte hieraan is echter aan verandering onderhevig en soms zijn er kansen voor herontwikkeling of verkoop. Een voorbeeld is dat de ondergrond van een afgebroken sporthal wordt bestemd voor de bouw van appartementen of woningen. In dat geval wordt het beheer en de beheerkosten overgeheveld van het programma sport naar de grondexploitatie. Voor de gemeente als totaal verandert er daardoor niets, maar per programma kan er sprake zijn van een (verwacht) voordeel of een (verwacht) nadeel.

Voor de verkoop worden de volgende richtlijnen gehanteerd:

- Uitgangspunt is dat we tegen reële marktwaarde verkopen met als minimum de bestaande boekwaarde;
- Indien de boekwaarde nihil bedraagt vindt verkoop plaats tegen een reële marktwaarde;
- De overdracht wordt administratief verrekend op basis van de boekwaarde (en niet op basis van de geschatte waarde of de WOZ-waarde);
- Als er bij de overdracht sprake is van een voor- of nadeel voor de exploitatie van één van de programma's wordt aan de raad voorgesteld de exploitatie-budgetten te herzien, waarbij tevens een voorstel wordt gedaan voor de bestemming van het (verwachte) voordeel en/of de dekking van het (verwachte) nadeel. Uitgangspunt daarbij is dat de boekwinst (of boekverlies) ten gunste (of ten laste) komt van het rekeningresultaat;
- Inbreng gemeente grond (algemene dienst) in de grondexploitatie (grondbedrijf) verloopt cf. de vastgestelde grondprijs in de geldende grondbedrijfrapportage.

4.1.5. Verkoop van gemeentelijke roerende goederen

Roerende goederen worden meestal verkocht bij vervanging. Dit komt onder andere voor bij de aanschaf van een nieuw voertuig. Het oude voertuig wordt dan ingeruild of op een later stadium verkocht. Administratief wordt dit als volgt verwerkt:

- De volledige aanschafkosten van het nieuwe voertuig worden geactiveerd
- De inruilwaarde wordt na verrekening met de oude boekwaarde als opbrengst in de exploitatie opgenomen en maakt als zodanig onderdeel uit van het rekeningssaldo.
- Voor een zuiver administratief beeld worden eventuele boekwinsten op een actief niet in mindering gebracht op het aan te trekken actief maar vallen deze vrij in de exploitatie.

4.1.6. Inkomsten uit dividend en rente

De gemeente is aandeelhouder van de vennootschap Brabant Water. Conform de voorschriften wordt dit dividend pas ingeboekt op het moment dat de gemeente het bedrag daadwerkelijk ter beschikking staat.

Daarnaast ontvangt de gemeente Boekel rente op een uitgezette lening. Dit betreft een lening aan deelnemingen in de vennootschap NHG. Deze leningen hebben hun oorsprong in de omzetting van aandelen in leningen.

Tevens heeft de gemeente Boekel een lening uitstaan aan stichting BoekelNet hierover wordt een rente vergoeding betaald.

In de jaarrekening wordt jaarlijks een actueel overzicht opgenomen van de geldleningen.

Het (budget)beheer van de geldleningen vindt plaats op de afdeling financiën.

4.1.7. Bespaarde rente

Over het vermogen in de reserves en voorzieningen word geen rente berekend. Er is dus geen sprake van bespaarde rente in de exploitatiebegroting.

4.2. Uitgaven

De gemeentelijke jaarlijkse uitgaven bestaan grofweg uit de volgende onderdelen:

- Personeelskosten;
- Overdracht aan Gemeenschappelijke Regelingen en samenwerkingsverbanden;
- Subsidies aan (lokale)organisaties;
- Uitgaven overige goederen en diensten;
- Uitkeringen sociale zaken, maatschappelijke ondersteuning, openeinderegelingen, etc.;
- Kapitaallasten. Investerings worden op de balans geactiveerd en hierop wordt jaarlijks afgeschreven. In de jaarlijkse exploitatierekening worden jaarlijks de afschrijvingskosten opgenomen en de toegerekende rente.

4.2.1. Onvoorziene uitgaven

Als gevolg van strak begroting- en budgetbeheer zijn de budgetten volledig up to date. Derhalve is met ingang van de begroting 2013 de post onvoorzien vervallen aangezien deze bijzondere gering van omvang was en feitelijk geen toegevoegde waarde meer kende.

4.2.2. Doorberekening apparaatskosten

De apparaatskosten bestaan uit alle kosten die nodig zijn voor het functioneren van de ambtelijke organisatie. Hieronder vallen personeelskosten en de kosten voor de interne dienstverlening die door ondersteunende afdelingen wordt geleverd ter ondersteuning aan de medewerkers van de organisatie.

De apparaatskosten worden op basis van FTE's, werkplekken en uren verdeeld over de producten. In de uurtarieven is rekening gehouden met een opslag voor overhead (zoals management en secretariële ondersteuning), improductiviteit (zoals ziekte, afwezigheid en verlof) en indirect productiviteit (zoals overleg en cursus).

Doorberekening van apparaatskosten verloopt in zijn algemeenheid als volgt:

- Alle apparaatskosten (=totaal van interne kostenplaatsen) worden uiteindelijk (direct of indirect) aan de externe producten en projecten toegerekend;
- Waar mogelijk worden externe facturen rechtstreeks op de externe producten geboekt; deze kosten vallen dan buiten de apparaatskosten;
- De afdelingskosten (vooral bestaand uit personeelskosten) worden via FTE's, werkplekken en uren aan de producten en projecten doorberekend. In specifieke gevallen (zoals bij de uitbestede werkzaamheden o.a. ODBN) worden de kosten voor personeel rechtstreeks op de externe producten of projecten verantwoord;
- Waar sprake is van interne producten of dienstverlening die direct en zonder administratieve rompslomp aan producten of projecten kunnen worden toegerekend, wordt deze ook direct toegerekend. Zo worden voor zover praktisch uitvoerbaar de kosten van specifieke automatiseringsapplicaties direct doorbelast aan de betreffende producten of projecten en

worden de huisvestingskosten van de bestuursorganen op basis van een realistisch ingeschat percentage aan de bestuursorganen (college en raad) rechtstreeks doorbelast;

- Als gevolg van diverse uitbestede werkzaamheden zijn de overhead kosten over minder ondersteunende diensten toe te rekenen. Derhalve zijn de overhead kosten in de Gemeente Boekel over het algemeen hoog.

4.2.3. Tijdverantwoording

Binnen de gemeente Boekel wordt er in principe geen tijd (uren) toegeschreven naar producten & diensten. Dit is uitsluitend het geval op project basis, die vaak een verband houden met de urenverantwoording die noodzakelijk is voor het toekennen en vaststellen van subsidie gelden. Daarnaast wordt er jaarlijks een uurtarief vastgesteld per salarisschaal t.b.v. het in rekening brengen van gewerkte uren (m.n. uren buitendienst medewerker) aan derden. Deze tarieven worden gestoeld op de 'overheidstarieven', die jaarlijks door het Ministerie van Financiën worden verstrekt, en toegesneden op de Boekelse situatie.

4.2.4. Kostenplaats rente en afschrijving

De interne kostenplaats rente en afschrijving is ingesteld om de rente en afschrijving over de producten te verdelen. De te verdelen rente bestaat uit de betaalde rente over de langlopende geldleningen min de toegerekende rente naar het grondbedrijf. Het saldo van de rente component wordt toegerekend aan de exploitatie van de algemene dienst (zowel een voordeel als een nadeel).

5. De balans

Bij de jaarrekening wordt ook de financiële balans opgesteld. De structuur van die balans moet voldoen aan wettelijke voorschriften. In deze paragraaf worden de belangrijkste onderdelen nader uiteengezet.

5.1. Investerings

De gemeente heeft allerlei investeringen gedaan met een meerjarig nut die op de balans worden geactiveerd en worden afgeschreven gedurende de economische levensduur. Het betreft investeringen in concrete niet-verhandelbare goederen met een maatschappelijk nut (zoals de aanleg of reconstructie van wegen en pleinen) en investeringen in concrete wél verhandelbare of opbrengst-genererende goederen met een economisch nut (zoals gebouwen). Op grond van de BBV mogen investeringen in (groot) onderhoud niet worden geactiveerd. Investerings in immateriële goederen (zoals bestemmingsplannen en onderzoeken die over meerdere jaren betrekking hebben) mogen onder bepaalde voorwaarden wél worden geactiveerd.

In de exploitatierekening worden jaarlijks over de investeringen kosten voor rente en afschrijving (kapitaallasten) doorberekend met in acht neming van het volgende:

- Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd, met uitzondering van kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde. Bijdragen en subsidies van derden worden direct op de investering in mindering gebracht;
- Investerings worden afgeschreven overeenkomstig de technische en/of economische levensduur. De afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in bijlage 3;
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (zoals de aanleg of een reconstructie van een weg of een plantsoen) worden bij voorkeur geactiveerd, maar kunnen eventueel niet geactiveerd worden als de raad op voorstel van het college daartoe besluit.
- Investerings kleiner dan €10.000 worden niet geactiveerd;
- Gronden en terreinen worden altijd op de balans geactiveerd, maar hierop wordt niet afgeschreven.
- Interne uren worden niet geactiveerd, het verschuiven van lasten naar de toekomst is niet wenselijk.

Tegenover investeringen met maatschappelijk nut staan investeringen met economisch nut. Bij deze investeringen gaat het om investeringen die dan wel jaarlijkse opbrengsten kunnen genereren, dan wel verkoopbaar zijn. Voorbeelden zijn gebouwen (huuropbrengst) en begraafplaatsen (begraafrecht). Op deze investeringen zal in deze notitie niet verder worden ingegaan, omdat ze maar op één manier in de begroting verwerkt mogen worden. Ze moeten volgens de voorschriften worden geactiveerd en gedurende de economische levensduur afgeschreven.

5.1.1. Afschrijving

Investerings worden afgeschreven volgens een vaste en vooraf bepaalde afschrijvingstermijn. De hoogte van de afschrijving is conform artikel 64 BBV onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut mag echter wél extra worden afgeschreven.

Voor de afschrijving worden de volgende afspraken gehanteerd:

- Alle investeringen worden (onder aftrek van bijdragen van derden) lineair afgeschreven; in uitzondering daarop worden de bestaande investeringen die aanvankelijk annuïtair worden afgeschreven (zoals investeringen in riolering) volgens deze annuïtaire methode voor de rest van hun levensduur volgens deze afschrijvingsmethode afgewikkeld;
- Voor nieuwe investeringen die gedurende het jaar in gebruik worden genomen, wordt over het eerste boekjaar 50% van de jaarlijkse rentelast begroot, omdat nieuwe investeringen in het eerste jaar gemiddeld voor een half jaar worden gebruikt. In het jaar na de investering komen de afschrijvingslasten tot uitdrukking in de begroting. Bij vertraging van de investering wordt de begroting van de kapitaallasten bijgesteld;
- Periodiek worden de rentelasten op basis van het omslagrentepercentage (zoals beschreven bij 4.2.4) over de investeringen berekend en als last in de exploitatie opgenomen. Er wordt dus voor normale investeringen geen "bouwrente" aan de investeringen toegevoegd, maar de

rentelast wordt direct genomen; voor complexen uit de grondexploitaties wordt de bouwrente wél aan de investering toegevoegd, omdat het hier gaat om een bedrijfsmatige activiteit;

- Afschrijvingslasten worden berekend op basis van de werkelijk uitgevoerde investeringen;
- Bij nieuwe investeringen start de afschrijvingstermijn vanaf het jaar na ingebruikname (t+1);
- Als afschrijvingstermijn wordt de realistisch in te schatten gebruiksduur gehanteerd. In bijlage 3 staat een lijst met te hanteren afschrijvingstermijnen;
- Investeringsbedragen die minder lang mee gaan dan begroot, worden bij het eerst volgende bijstel moment (jaarrekening – voorjaarsnota – begroting – bestuursrapportage) als desinvestering ten laste van het resultaat afgeboekt en verantwoord.

Investeringsbedragen in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut zoals aanleg en inrichten plantsoenen en wegen worden wél direct met de betreffende bestemmingsreserve of met incidentele middelen verrekend. Het restant investeringsbedrag (onder aftrek van bijdragen van derden) mag conform de financiële verordening ex artikel 212 na specifieke instemming van de raad op de balans worden geactiveerd. De raad heeft hier geen afschrijvingstermijnen voor vastgelegd. In het BBV is aangegeven dat activa met maatschappelijk nut bij voorkeur niet worden geactiveerd. Groot onderhoud (zoals het vernieuwen van een deklaag van een weg) mag niet worden geactiveerd. In geval van reconstructies (zoals het geheel vervangen van een weg bij rioolvernieuwing) mag wél worden geactiveerd.

5.1.2. Vrijvallen kapitaallasten

Bij toepassing van de lineaire afschrijvingsmethode wordt de rentelast ieder jaar lager. En indien de investering geheel financieel is afgeschreven, valt ook de afschrijving vrij. Dit geeft financiële ruimte in de begroting. Bij vervangingsinvesteringen is deze financiële ruimte echter tijdelijk, want bij vervanging is veelal een hoger vervangingsbudget als gevolg van prijsontwikkeling nodig.

Bij afgeschreven kapitaalgoederen is wel alertheid geboden in verband met eventueel extra onderhoud. Het voordeel op de kapitaallasten kan dan te niet worden gedaan door een nadeel op de onderhoudskosten.

5.1.3. Financiering van investeringen

Ter financiering van investeringen gebruikt de gemeente een mix van beschikbare eigen middelen en vreemd vermogen (aangetrokken geldleningen, bankkrediet). Daarbij wordt gekeken naar de rente op de geldmarkt (kortlopende financiering) en de kapitaalmarkt (langlopende financieringsmiddelen) om te bepalen welke financieringsmethodiek op dat moment de gunstigste is. De spelregels hiervoor zijn in het treasurystatuut van 2015 vastgelegd.

5.2. Investeringsbedragen in aandelen/ leningen en langlopende schulden

Per 31 december 2012 had de Gemeente Boekel middelen uitstaan in aandelen aan BoekelNet voor een bedrag van € 650.000. Deze aandelen zijn op de balans gewaardeerd.

Boekel bezit geen aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten. Boekel bezit 8.172 aandelen Brabant Water tegen € 0,10 nominaal. Deze aandelen zijn niet op de balans gewaardeerd.

De Gemeente Boekel heeft zichzelf het volgende doel opgelegd qua langlopende leningen:

- Plafond van maximaal € 30 miljoen;
- Bestaande leningen zo spoedig mogelijk af bouwen om ruimte te creëren voor de toekomst.

5.3. Eigen vermogen: reserves

Op de eindbalans 2013 staat onder de passiva voor ruim € 8 miljoen aan reserves (inclusief bestemming rekeningresultaat 2013). Reserves vormen het eigen vermogen en hebben het volgende doel:

- Bufferfunctie: om onverwachte tegenvallers in de exploitatie op te kunnen vangen;
- Dekkingsfunctie: om investeringen begrotingstechnisch (deels) met eigen middelen te kunnen dekken;
- Bestedingsfunctie: om dekking te creëren voor een specifieke activiteit of doel;
- Egalisatiefunctie: om over meerdere jaren bepaalde kosten tarieven te egaliseren.

Reserves op de balans worden onderscheiden naar:

- algemene reserves
- bestemmingsreserves - egalisereserves:
 - egalisereserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht;
 - overige bestemmingsreserves zijn bedoeld voor specifieke doeleinden.

De gemeenteraad heeft de bestemming van deze reserves bepaald. Het is de raad ook vrij de bestemming te wijzigen. In de reguliere budgetcyclus wordt waar nodig de raad voorgesteld een bestemmingsreserve op te heffen of in te stellen. Bij de financiële bijstelmomenten wordt bekeken welke bestemmingsreserves nog actueel zijn voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld.

De Gemeente Boekel wil voorkomen dat er onnodig reserves worden gevormd. Het vormen van 'potjes' is niet een doel op zich. Daarnaast is het creëren van veel verschillende reserves een overbodige extra administratieve last. Reserves die niet meer nodig zijn vallen in beginsel vrij ten gunste van onze algemene reserve.

5.3.1. Onderbouwing van reserves

De omvang (vorming, vrijval) van de algemene reserve, de bestemmingsreserves wordt jaarlijks in de begroting en jaarrekening onderbouwd. Voor een goede afweging voor de besluitvorming door de raad worden bij de vorming en bepaling van de omvang van reserves minimaal de volgende aspecten vermeld:

- het doel van de reserve (bestemming, egalisatie);
- de gewenste minimale en maximale omvang;
- omvang van de stortingen (structureel of incidenteel), inclusief onderbouwing daarvan;
- omvang en tijdstip/periode van de onttrekkingen inclusief onderbouwing daarvan;
- motivering waarom het gestelde doel via een reserve dient te worden gerealiseerd in plaats van via een reguliere begrotingspost;
- mandatering/ruimte aan college.

Bestaande reserves worden in bijlage 4 nader onderbouwd en toegelicht.

5.3.2. Algemene reserves

De algemene reserves moet minimaal een bedrag bevatten dat dient als vaste reserve om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Dit minimumbedrag van het eigen vermogen mag niet worden aangewend voor bestedingen. Het staat iedere gemeente vrij hiervoor een eigen minimumnorm te hanteren. De minimale omvang wordt jaarlijks bij het opstellen van de begroting en jaarrekening in beeld gebracht in relatie met de weerstandscapaciteit, de geïnventariseerde risico's en het weerstandsvermogen. Zie paragraaf 5.3.4. weerstandstandsvermogen & risicobeheersing, en betreffende paragraaf in de begroting en jaarrekening.

Voorgesteld wordt voor de minimale omvang van de vaste reserve een ondergrens aan te houden van € 100 per inwoner. In casu € 1.000.000. De reeds bestaande vaste reserve zal middels een onttrekking uit de algemene reserve op dit niveau worden gebracht en gehouden in de toekomst.

Naast de vaste reserve bestaat er ook nog de vaste reserve grondbedrijf. De vaste reserve grondbedrijf is bedoeld om risico's in de grondexploitatie op te vangen. Voorkomende risico's zijn:

- de nog te maken kosten bedragen meer dan gecalculeerd;
- de opbrengsten worden niet gerealiseerd;
- de rente wordt hoger dan waarmee in de exploitaties rekening is gehouden;
- de opbrengsten worden vertraagd gerealiseerd met als gevolg renteverlies op de boekwaarde van de gronden.

5.3.3. Stille reserves

Naast algemene reserves staan nog zogenaamde stille reserves. Dat zijn reserves die niet op de balans zichtbaar zijn. De overwaarde op gebouwen (verschil tussen boekwaarde en verwachte opbrengst) is zo'n stille reserve.

In de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting worden periodiek de stille reserves in beeld gebracht en doorgerekend. Hierin zijn de gebouwen en de grondvoorraad niet zijnde bouwgrond in opgenomen. Stille reserves worden niet ingezet voordat een stille reserve gerealiseerd is.

Afspraken

- Voor de berekening van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf wordt de rekenmethode van Deloitte gevolgd. Jaarlijks wordt het weerstandsvermogen geactualiseerd;
- Jaarlijks wordt een herziene raming van de nog te verwachten winst of verlies per project van de grondexploitatie gemaakt. De winst op een complex grondexploitatie wordt pas genomen als deze werkelijk is gerealiseerd. Dit kan gebeuren middels tussentijdse winstneming of bij afsluiten van het grondbedrijf complex. Voor te verwachten tekorten op een complex grondexploitatie wordt een voorziening getroffen t.l.v. de lopende exploitatie (verplicht op grond van de BBV).
- Deze voorziening wordt, gesaldeerd met de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie, op de balans gepresenteerd;
- Stille reserves worden periodiek met het opstellen van de begroting geactualiseerd.

5.4. Vreemd vermogen: voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Voorzieningen mogen/moeten worden gevormd voor (artikel 44 BBV):

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs wel is in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b (BBV).
- middelen die derden beschikbaar hebben gesteld voor een specifiek doel en waarop een terugbetalingsverplichting geldt als ze niet voor dat doel worden besteed.

In afwijking van het bedrijfsleven mag de gemeente geen voorziening vormen voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, zoals de vakantiegeldverplichting.

De vorming van een voorziening geschiedt onafhankelijk van het exploitatieresultaat. Stortingen in voorzieningen en vrijval van voorzieningen worden berekend op basis van de redelijkerwijs in te schatten verplichting, gebaseerd op een berekening van het risico waarvoor de voorziening is gevormd of gebaseerd op een meerjarig gelijkmatige verdeling van de lasten voor bijvoorbeeld onderhoudsvoorzieningen.

Voorzieningen worden gevormd door stortingen ten laste van de lopende exploitatie en zijn dus onderdeel van de rekeningresultaat. Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Net als bij de reserves wordt jaarlijks van iedere voorziening het volgende bijgehouden. Hierover wordt in de begroting en jaarrekening op hoofdlijnen gerapporteerd.

- het doel van de voorziening
- onderbouwing van de omvang
- omvang en tijdstip/periode van de onttrekkingen en stortingen inclusief onderbouwing daarvan;
- dekking van de stortingen

Dubieuze debiteuren

Het is een utopie te denken dat alle openstaande vorderingen ontvangen worden. Het saldo debiteuren op de balans dient, o.a. ten behoeve van een juiste waardering, dan ook te worden gecorrigeerd voor de vorderingen die naar verwachting niet ontvangen worden.

Mutaties

Jaarlijks wordt bij de opmaak van de jaarrekening bezien welke vorderingen naar verwachting (ondanks de geleverde inspanningen om deze in te vorderen) niet meer worden ontvangen. Deze vorderingen worden als dubieus aangemerkt. Op basis van de BBV moet de gemeente een voorziening vormen voor deze dubieuze debiteuren. Elke jaar wordt de omvang van deze voorziening op deze manier bepaald. De gevormde voorziening wordt in de jaarrekening verantwoord door deze in mindering te brengen op het saldo debiteuren zoals dit op de balans wordt gepresenteerd.

Staat onomstotelijk vast dat een bedrag niet wordt ontvangen, dan wordt de betreffende vordering ten laste van deze voorziening afgeboekt.

Bestaande voorzieningen worden in bijlage 4 nader onderbouwd en toegelicht.

5.5. Classificatie reserves en voorzieningen

Er is verschil tussen reserves en voorzieningen. De reserves bepalen het eigen vermogen, terwijl voorzieningen vallen onder het vreemd vermogen. Met de instelling van de BBV is dat onderscheid scherper gemaakt.

Afspraak:

- Bij de financiële bijstelmomenten wordt bekeken of het nodig is om de gevormde reserves en voorzieningen te actualiseren. Dit kan betekenen dat de reserve en voorzieningen aangevuld dient te worden of dat er in een bepaalde reserve en/of voorziening vrijval kan plaatsvinden t.g.v. de exploitatie.

5.6. Resultaatbepaling en resultaatbestemming

De gemeenteraad stelt eerst het rekeningresultaat vast, middels het toepassen en hanteren van (verslaggevings)voorschriften zoals verwoord in de BBV. Ook wel *resultaatbepaling* genoemd en resulteert uiteindelijk in een resultaat waar de raad nog een bestemming aan moet geven (*resultaatbestemming*).

De bestemming kan zijn een specifiek doel of het toevoegen dan wel onttrekken van het resultaat aan de algemene reserve. In het geval van een negatief resultaat dient de raad immers ook aan te geven hoe dit gedekt moet worden.

5.7. Rentetoerekening

De gemeente heeft geldleningen voor investeringen aangetrokken. Over deze geldleningen wordt rente betaald.

Via de kostenplaats rente en afschrijvingen wordt aan het grondbedrijf rente toegerekend aan onderhanden werk en de voorraden van de grondexploitaties. Het percentage hiervoor is vanaf begrotingsjaar 2015 vastgesteld op 4,0%.

De resterende rente lasten worden via een omslagrentepercentage toegerekend over de in het verleden gedane investeringen (activa). In de begroting 2015 bedraagt dat omslagpercentage 1,08%

voor de exploitatie. Gezien de doorbelaste rente aan het grondbedrijf een dalende trend heeft ingezet zal het omslagpercentage stijgen.

Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Een eventueel positief of negatief saldo op de kostenplaats rente en afschrijving komt ten gunste of laste van het product algemene dekkingsmiddelen.

Afspraken:

- In de begroting wordt een realistische inschatting gemaakt van de te verwachten rentepercentages voor lange en korte geldleningen, alsmede voor de te verwachten financieringsbehoefte. Dit wordt in de paragraaf financiering helder aangegeven en bij de jaarrekening wordt dit vergeleken met de werkelijke rente en de werkelijke rentepercentages;
- Bij de resultaatbestemming wordt geen rente toegevoegd aan de reserves en voorzieningen;

6. Overig

6.1. Garantieverlening

De gemeente verleent garanties aan diverse in de gemeente werkzame instellingen voor het afsluiten van geldleningen. De reden waarom instellingen vragen om een lening of gemeentegarantie is tweeledig:

- Banken willen geen of onvoldoende geld ter beschikking stellen als de gemeente niet garandeert;
- De rente van gegarandeerde geldleningen is lager.

Door de komst van de diverse waarborgfondsen is inmiddels de noodzaak bij de gemeente garantie te vragen minder nodig en door de wet Fido is het gemeentelijk bankieren aanmerkelijk aan banden gelegd. Aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede verlenen van garanties is nu uitsluitend toegestaan in de uitoefening van de publieke taak.

De gemeente Boekel heeft enkele garantiestelling verleend in het verleden. Deze zijn verstrekt aan Stichting Nia Domo, Stichting Peelrand Wonen en E-fiber Boekel bv. De gemeente Boekel heeft geldleningen verstrekt aan Stichting Nia Domo en BoekelNet. Jaarlijks wordt in de jaarrekening een actueel overzicht van de verleende garanties verstrekt.

Afspraken

- Terughoudendheid betrachten bij het verstrekken van leningen aan derden en bij het afgeven van garanties aan derden voor door deze derden aangegane geldleningen;
- Het administratief beheer van aangetrokken en uitgezette geldleningen wordt centraal binnen de organisatie geregeld; voor het inhoudelijk beheer is de portefeuillehouder financiën en de beleidsmedewerker financiën en control verantwoordelijk.

6.2. Weerstandsvermogen

Een wezenlijk element van het BBV is dat gemeenten inzicht moeten verschaffen in hun weerstandsvermogen. Of het weerstandsvermogen voldoende is, wordt bepaald door de aanwezige weerstandscapaciteit af te zetten tegen de financiële impact van de geïnventariseerde risico's.

Risicomanagement vormt zo een wezenlijk onderdeel van de sturing en beheersing van de gemeente en dient daarmee een groter belang dan uitsluitend het voldoen aan diverse wettelijke bepalingen. Het accent in het ontwikkelen van beleid met betrekking tot risico's, weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen moet liggen op het verbeteren van het systeem rondom risicomanagement en het adequaat kunnen identificeren en beheren van potentiële risico's.

De risico's die in dit kader moten worden onderkend zijn risico's waarvoor géén andere maatregelen zijn getroffen zoals het verzekeren ervan of het vormen van een voorziening.

Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's in relatie tot de aanwezige weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide geeft het weerstandsvermogen aan.

Het kwantificeren van een risico bestaat uit het inschatten van de volgende drie onderdelen: **kans**, **impact** en **effect**. Deze inschatting wordt vervolgens afgezet tegen het financiële belang van het onderkende risico.

De kans dat een risico zich voordoet is een kwalitatieve inschatting waarbij de onderstaande indeling wordt aangehouden.

Omschreven als	Geschatte kans dat het risico zich in werkelijkheid voor zal doen
Laag	5 %
Middel	50 %
Hoog	75 %

Voor de bepaling hoe groot de **impact** is als het **risico** zich voordoet worden de volgende categorieën onderkend:

Omschreven als	Impact
Klein	Impact tussen de 1 % en 10 %
Middel	Impact tussen de 10 % en 50 %
Groot	Impact tussen de 50 % en 100 %

Voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is: kortom het effect. Indien het een incidenteel effect kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

De weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve en de stille reserves.

Onbenutte belastingcapaciteit:	De onbenutte belastingcapaciteit zijn de extra structurele middelen die gegeneerd kunnen worden door de OZB leges te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente Boekel.
Vrij aanwendbare deel van de algemene reserve	Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve betreft de component waar geen verplichtingen op rusten
Stille reserves	Stille reserves zijn bezittingen die tegen een lagere waarde op de balans staan dan de werkelijke waarde (de marktwaarde van de bezittingen overstijgt de boekwaarde daarvan).

Het weerstandvermogen is de confrontatie van de gekwantificeerde risico's met de weerstandcapaciteit en geeft een beeld van het vermogen om onvoorziene financiële tegenvallers, van substantiële omvang, op te vangen teneinde de bestaande bedrijfsvoering te kunnen voorzetten.

6.3. Risicomanagement

Risicomanagement is het systematisch in kaart brengen van de risico's met het oog op de beheersing van de risico's. Risicomanagement is een hulpmiddel om op een gestructureerde en expliciete manier risico's in kaart te brengen, te evalueren en door er pro-actief mee om te gaan, ze beter te beheersen. Het doel van risicomanagement is dus het nemen van beslissingen die gericht zijn op het voorkomen of minimaliseren van de nadelige effecten die het optreden van risico's met zich mee kunnen brengen.

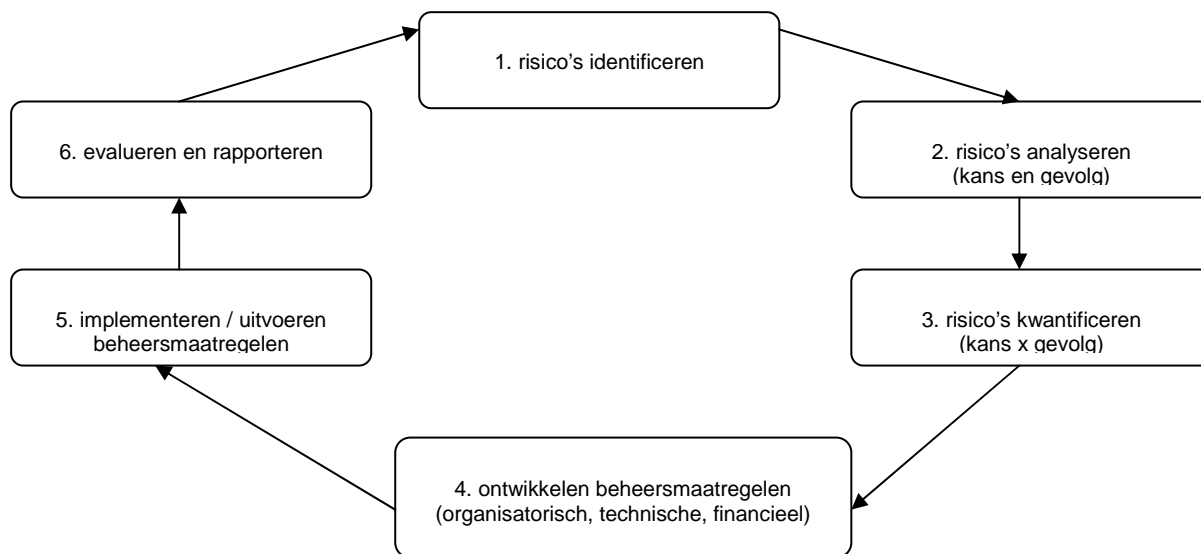
Proces van risicomanagement

Risicomanagement en het weerstandvermogen zijn een essentieel onderdeel van het (financieel) beleid van een gemeente. Een goed financieel beleid is voor de gemeente van groot belang, het is immers de basis voor beleidsruimte in de toekomst.

Bij risicomanagement gaat het om:

- het kennen van risico's binnen de organisatie en het stimuleren van het risicobewustzijn;
- het maken van onderbouwde keuzes hoe met risico's om te gaan
- voldoen aan de wettelijke verplichting (BBV)
- het nemen en naleven van maatregelen in de bedrijfsvoering om risico's te minimaliseren, rekening houdend met de kosten daarvan (optimaliseren van interne beheersing).

Het risicomanagement kent een cyclische benadering waarin een aantal stappen worden gehanteerd. Om risicomanagement binnen de gemeente Boekel tot een succes te maken is het noodzakelijk om stelselmatig en consequent dezelfde stappen in dezelfde volgorde te doorlopen. Dus bij elk risico en bij elke jaarrekening en begroting die we opstellen. Pas wanneer dit een integraal onderdeel van onze werkzaamheden wordt is er sprake van risicomanagement.

Stap 1: Inventariseren en benoemen van alle mogelijke risico's op het moment van inventarisatie.

Stap 2: Analyseren van de risico's en de gevolgen. Wat is de kans dat een risico zich voordoet en welke gevolgen vloeien uit dit risico voort.

Stap 3: Risico's kwantificeren. Om het weerstandsvermogen te bepalen is het nodig om financieel zicht te hebben op de gevolgen van risico's.

Stap 4: Ontwikkelen van beheersmaatregelen. Door beheersmaatregelen te ontwikkelen kan een keuze gemaakt worden om bepaalde risico's te accepteren (bijv. als de kans of de impact heel erg klein is), te beheersen (bijv. processen anders inrichten) of te vermijden.

Stap 5: Uitvoeren van beheersmaatregelen. Het doel hierbij is de kans dat een risico zich voordoet te verkleinen of als een risico zich voordoet de impact te verkleinen. Beheersmaatregelen zijn gericht op het beheersbaar maken van een risico.

Stap 6: Evalueren en rapporteren.

Aanbeveling

Door de gemeente Boekel wordt gestreefd om te komen tot onderstaande strategie inzake risicobeheersing:

Structurele inpassing in beleid.

Om het risicomanagement een structurele plaats in het gemeentelijke beleid te geven, zal aan de volgende voorwaarden moeten zijn voldaan:

- De verplichte paragraaf weerstandsvermogen zal, zoals die in de begroting en de rekening naar voren komt, dit hoofdstuk als ijkpunt moeten hebben. De jaarrekening en mogelijk ook de tussenrapportages zullen momenten moeten zijn voor evaluatie. Hoe heeft een risico zich nu daadwerkelijk ontwikkeld ten opzichte van wat ingeschat was?
- De nota financieel beleid (en dus het hoofdstuk weerstandsvermogen en risicomanagement) zal elke vier jaar geactualiseerd worden. Dit gebeurt onder andere op basis van de wijzigingen die in de verschillende paragrafen weerstandsvermogen gedurende de tussenliggende vier jaar zijn aangegeven. Daarnaast zullen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van weerstandsvermogen en risicomanagement op de voet worden gevolgd om ze mee te kunnen nemen bij de actualisatie.

6.4. Informatievoorziening aan derden (lv3)

De gemeente is ook verplicht inzicht aan het rijk en de Europese Unie te verschaffen in de baten en lasten en financiële positie van de gemeenten. Voor de vergelijkbaarheid van de aangeleverde cijfers stellen het rijk en de EU eisen aan de (functionele) indeling van de aangeleverde cijfers. Het rijk verlangt gegevens op basis van de functionele indeling; de EU verlangt informatie op kwartaal- en jaarbasis ter bepaling van onder meer het EMU-saldo en de EMU-schuld.

Dit betekent dat de gemeente de gegevens van de eigen begroting en producten via conversietabellen moet omzetten naar de voorgeschreven indelingen van het rijk en de EU. De financiële administratie heeft dit geautomatiseerd.

6.5. Baten en lasten voorgaande dienstjaren

In de jaarrekening wordt zo goed mogelijk en onderbouwd een inschatting gemaakt van nog te verwachten kosten in de exploitatie. Hiervoor wordt een verplichting 'nog te betalen' opgenomen. Als een factuur dan in het komende boekjaar wordt ontvangen en moet worden betaald, verloopt dit via een verplichting. In praktijk komt het voor dat er nog andere kosten (of opbrengsten) uit voorgaande dienstjaren moeten worden betaald (of worden ontvangen).

Afspraak:

- De baten en lasten van voorgaande dienstjaren worden (conform de BBV) geboekt op de functionele producten. Mee- en tegenvallers uit voorgaande jaren worden dan per product (en dus per programma) in de reguliere cyclus verantwoord.

Bijlage

Bijlage 1	Overzicht afschrijvingstermijnen
Bijlage 2	Relevante bestaande verordeningen en beleidsnota's
Bijlage 3	Nota reserves en voorzieningen (als onderdeel van de nota financieel beleid)
Bijlage 4	Lijst met afkortingen

Bijlage 1 – Overzicht afschrijvingstermijnen

Onderstaand een overzicht met de afschrijvingstermijnen zoals deze gehanteerd worden:

- 40 jaar Nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen en scholen
- 30 jaar Rioleringen
- 25 jaar Renovatie, restauratie, aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen
- 20 jaar Uitbreidingen/verbouwingen bestaande activa
- 20 jaar Vervanging daken en dakbedekkingen
- 15 jaar Technische installaties bedrijfsgebouwen (lift, cv)
- 10 jaar Telefooninstallaties, kantoormeubilair, kantoormachines, schoolmeubilair, onderwijsleerpakketten, groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen, parkeerterreinen, verkeersregelinstallaties
- 10 jaar Zware transportmiddelen (vrachtwagen, tractoren, sneeuwpluigen)
- 7 jaar Lichte transportmiddelen (o.a. pick-ups)
- 5 jaar Immateriële activa (kosten onderzoek en ontwikkeling), lichte transportmiddelen
- 4 jaar Automatiseringsapparatuur, Hard- en software (voor zover niet geleasd)
- niet Gronden en terreinen. Ingeval een investering inclusief grond is en de grondkosten niet afzonderlijk tot uitdrukking kunnen worden gebracht, wordt afgeschreven volgens de voor de opstellen geldende waarderingmethodiek.

Activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves direct ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken conform de nadere richtlijnen van de Commissie BBV.

Investeringen tot een bedrag van € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatste worden altijd geactiveerd.

Bijlage 2 - Relevante bestaande verordeningen en beleidsnota's

Omschrijving van de verordening	
Algemeen	
	Algemene plaatselijke verordening 2010 (incl. wijzigingen)
	Verordening binnentreden ter uitvoering noodverordeningen 2001
	Verordening brandweezorg en rampenbestrijding 2006
	Brandbeveiligingsverordening 2012
	Verordening brandweerrechten 2007
	Beheersverordening algemene begraafplaatsen (incl. wijzigingen)
	Verordening graf- en begrafenisrechten 2013
	Bouwverordening (incl. wijzigingen)
	Exploatieverordening 2002
	Inspraakverordening 2006
	Legesverordening 2013 en de tarieven en vergoedingen welke niet in belastingvorm zijn geregeld (incl. wijzigingen)
	Afvalstoffenverordening Regio Land van Cuijk & Boekel
	Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2013
	Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen 2013
	Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2013
	Verordening op de heffing en invordering van rioolrechten 2013
	Procedureregeling planschadevergoeding 2005
	Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming planschade 2008
	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI) 2013
	Verordening inrichting antidiscriminatievoorziening 2010, Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen
	Verordening op de warenmarkt(en) 2011
	Verordening winkeltijden gemeente Boekel 1998
	Verordening starterslening 2013
Welzijn	
	Afstemmingsverordening WWB, IOAW en IOAZ 2013
	Handhavingsverordening WWB, IOAW, IOAZ en WIJ 2011
	Verordening cliëntenparticipatie WWB 2004
	Verordening premiebeleid WWB 2004
	Reïntegratieverordening WWB, IOAW en IOAZ 2011
	Verordening Participatiefonds 2012
	Afstemmingsverordening WWB, IOAW, IOAZ en BBZ 2013
	Toeslagenverordening Wet werk en bijstand 2012
	Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2013
	Verordening langdurigheidstoelage 2012
	Verordening WSW-raad 2008
	Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken WSW Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant 2008
	Verordening volgordebeleid plaatsing WSW 2009
	Verordening maatschappelijke ondersteuning 2012
	Verordening Wet Inburgering 2007
	Verordening leerlingenvervoer 2003
	Verordening Wet Kinderopvang 2005
	Verordening procedure overleg huisvesting onderwijs 1996
	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 1999
	Algemene subsidieverordening 2012 (incl. wijzigingen)
	Subsidieverordening Muziekonderwijs 2012
	Erfgoedverordening 2010
	Verordening monumentencommissie 2006
	Subsidieverordening gemeentelijke monumenten 2008

Bijlage 2 - Relevante bestaande verordeningen en beleidsnota's

Omschrijving van de verordening	
Bedrijfsvoering	
	Bezoldigingsverordening 2005
	Verordening onkostenvergoeding wethouders 1992
	Verordening geldelijke voorzieningen raads- en commissieleden 1992
	Verordening op de ambtelijke bijstand en de fractieondersteuning 2004
	Verordening vertrouwenscommissie benoemingsprocedure burgemeester 2008
	Verordening regelende de instelling en het toekennen van een onderscheiding 1993
	Verordening studiefaciliteiten 2001
	Verordening intern klachtrecht 2004
	Regelement georganiseerd overleg 2012
	Archiefverordening 2007
	Verordening Basisregistratie Personen Boekel 2011
	Verordening naamgeving en nummering 2009
	Verordening op de rekenkamercommissie 2005
	Verordening op de bedrijfsvoering (art. 212)
	Controleverordening (art. 213)
	Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a)
	Aanbestedingsnota 2013 (incl. sociale paragraaf - alleenrecht IBN)
	Verordening gunning groenonderhoudswerkzaamheden, schoonmaak en (ovrige) facilitaire diensten 2008
	Delegatie- en mandaatbesluiten (mandaatregeling)
	Treasurystatuut 2014
	Kadernota Planning & Control
	Budgethoudersregeling
	Verordening werkgeverscommissie Griffie 2011

Bijlage 3 - Nota reserves en voorzieningen

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	2
1.1. Leeswijzer	2
2. Definities	2
2.1. Reserves	2
2.1.1. Algemene reserve	2
2.1.2. Bestemmingsreserves	2
2.1.3. Stille reserves	2
2.2. Voorzieningen.....	2
2.3. Wijze van vorming reserves en voorzieningen.....	3
3. Beleidsuitgangspunten ten aanzien van reserves en voorzieningen	3
3.1. Algemeen uitgangspunt.....	3
3.2. Voorwaarden instellen of handhaven bestemmingsreserve of voorziening.....	3
3.3. Procedure instelling of handhaving bestemmingsreserve en voorziening	4
3.4. Spelregels m.b.t. onttrekkingen en toevoegingen reserves	4
4. Samenvatting en advies	4
5. Beschouwingen huidige reserves en voorzieningen	5

1. Aanleiding

De vorige nota reserves en voorzieningen dateert uit 2004.

In de afzonderlijke "Nota financieel beleid Gemeente Boekel" hebben wij onze zienswijze omtrent de vorming van reserves en voorzieningen. In deze "Nota reserves en voorzieningen" beperken wij ons daarom tot de onderbouwing van de benodigde omvang van de bestemmingsreserves en de voorzieningen.

1.1. Leeswijzer

In deze "Nota reserves en voorzieningen" zullen wij achtereenvolgens de begrippen definiëren, de beleidsuitgangspunten herhalen zoals deze in de "Nota financieel beleid Gemeente Boekel" zijn geformuleerd, voorstellen doen omtrent handhaving en de gewenste hoogte van de huidige reserves en voorzieningen.

In een afzonderlijke hoofdstuk 5 zijn de beschouwingen per reserve en voorziening opgenomen.

2. Definities

2.1. Reserves

Reserves zijn het eigen vermogen van de organisatie, waarmee tegenvallers in de exploitatie op kunnen worden gevangen en investeringen begroting technisch kunnen worden gedekt. Algemene en bestemmingsreserves vormen samen met het saldo van de exploitatierekening het eigen vermogen.

2.1.1. Algemene reserve

De algemene reserve (dat is de reserve niet zijnde een bestemmingsreserve) is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen. Voeding van deze reserve vindt plaats vanuit (jaarlijkse) exploitatieresultaten.

2.1.2. Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn van de algemene reserve afgezonderde bestanddelen, waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

2.1.3. Stille reserves

Stille reserves zijn eigendommen van een gemeente met een hogere waarde in het economisch verkeer dan de boekwaarde. Stille reserves dragen bij aan de weerstandscapaciteit van de gemeente.

2.2. Voorzieningen

Voorzieningen worden gerekend tot het vreemd vermogen en worden volgens het Burgerlijk Wetboek, boek II, titel 9, artikel 374 en volgens artikel 44 van het Besluit Begroting en verantwoording gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten. Hier gaat het om concreet bestaande verplichtingen, waarvan uitsluitend de precieze omvang onzeker is, bijvoorbeeld voorziening pensioenen wethouders.
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Hier gaat het om lasten die voortvloeien uit risico's die samenhangen met bedrijfsvoering, de risico's moeten voortkomen uit gebeurtenissen die vóór balansdatum hebben plaatsgevonden. Een voorbeeld is de voorziening dubieuze debiteuren.
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Ze hebben betrekking op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, bijvoorbeeld onderhoudsvoorziening gebouwen.

- d. van derden verkregen middelen, die specifiek besteed moeten worden (geormerkt). Denk aan subsidies.

Bijzonder voor de overheid is, dat geen voorzieningen mogen worden gevormd voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Dit zijn bijvoorbeeld de vakantiegeldverplichtingen.

2.3. Wijze van vorming reserves en voorzieningen

Een ander onderscheid tussen reserves en voorzieningen is de wijze, waarop deze worden gevormd. Hiervoor is al aangegeven, dat reserves worden gevormd door bestemming van het rekeningresultaat. Voorzieningen worden gevormd door stortingen ten laste van de exploitatie en zijn dus onderdeel van het rekeningresultaat in het betreffende jaar.

3. Beleidsuitgangspunten ten aanzien van reserves en voorzieningen

3.1. Algemeen uitgangspunt

De gemeenteraad kan in principe op twee manieren budget ter beschikking stellen:

- a. via reguliere begrotingsposten;
- b. door beschikking over reserves en voorzieningen.

Het “werken” met reserves en voorzieningen kent een aantal voor- en nadelen. Als voordelen kunnen worden genoemd:

- Veiligstelling van dekking van toekomstige (investerings)uitgaven;
- Het kunnen nakomen van financiële verplichtingen onafhankelijk van de toekomstige budgettaire situatie,
- De mogelijkheid om in een jaar meer te besteden aan een bepaald doel dan in het jaarbudget beschikbaar is.

Nadeel

- De flexibiliteit van de Begroting neemt af. Meevallers op bestedingen ten laste van reserves worden meestal binnen de reserve gehandhaafd, terwijl meevallers op reguliere begrotingsposten in principe worden bestemd als nieuw algemeen dekkingsmiddel.
- De vorming van potjes van grote en kleine omvang bevordert niet de overzichtelijkheid en helderheid van de gemeentelijke financiën, afgezien nog van de extra administratieve last.

Wij stellen dan ook voor:

(bestemmings)reserves en voorzieningen alleen te handhaven dan wel nieuw in te stellen indien op die wijze het gestelde beleidsdoel aantoonbaar beter dan via een reguliere begrotingspost kan worden gerealiseerd en indien dit aantoonbaar niet zal leiden tot uitholling van de (integrale) begrotingsafwegingen.

3.2. Voorwaarden instellen of handhaven bestemmingsreserve of voorziening

Nader geconcretiseerd betekent het voorgaande, dat als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan een bestemmingsreserve wordt gehandhaafd dan wel ingesteld:

- Er moet sprake zijn van concrete, binnen een vooraf bepaalde tijd(indien mogelijk) te realiseren en door de raad vast te stellen doelen, waarbij het gaat om substantiële bedragen en reservevorming hiervoor aantoonbaar noodzakelijk is en er door deze reservevorming geen verstoring plaatsvindt van het reguliere afwegingsproces. Blijft realisatie binnen de gestelde termijn uit, dan valt de reserve in principe vrij ten gunste van de algemene reserve;
- Om meer dan gemiddelde fluctuaties in tarieven te voorkomen bij heffingen, die in principe kostendekkend moeten zijn.

Voorzieningen worden alleen ingesteld of gehandhaafd, indien aan één van de vier eisen wordt voldaan, zoals vermeld bij hoofdstuk 2.2:

- Er moet sprake zijn van concrete verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang onzeker is, maar redelijkerwijze is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's, waarvan de omvang redelijkerwijs geschat kan worden

- Voor de egalisatie van met name te benoemen sterk wisselende kosten;
- Om object- of doelsubsidies/-bijdragen van derden veilig te stellen als de verplichting tot het doen van uitgaven zich pas in latere jaren voordoet en er een terugbetalingsverplichting bestaat bij niet-besteden.

3.3. Procedure instelling of handhaving bestemmingsreserve en voorziening

Om de hiervoor genoemde uitgangspunten voor het instellen of handhaven van bestemmingsreserves en voorzieningen tot hun recht te laten komen, wordt voorgesteld dat het instellen, wijzigen of opheffen van bestemmingsreserves en voorzieningen zal plaatsvinden middels een "Nota van Reserves en Voorzieningen" of als (onderdeel van) een raadsvoorstel (bv. Rekening, Voorjaarsnota, Burap, Begroting). Voor een goede afweging zullen daarbij de volgende aspecten minimaal moeten worden vermeld:

- a. omschrijving van het doel van de bestemmingsreserve of voorziening;
- b. de gewenste minimale c.q. maximale omvang;
- c. omvang van de benodigde stortingen (structureel of incidenteel), inclusief onderbouwing daarvan;
- d. dekking van de stortingen;
- e. omvang en tijdstip/periode van de onttrekkingen inclusief onderbouwing daarvan;
- f. motivering waarom het gestelde doel via een reserve c.q. voorziening dient te worden gerealiseerd in plaats van via een reguliere begrotingspost.

3.4. Spelregels m.b.t. onttrekkingen en toevoegingen reserves

Door de raad worden mutaties in de (overige) bestemmingsreserves, in de periode na het opmaken van de Burap tot 31 december, die onontkoombaar zijn en waar een expliciet collegebesluit voor is genomen en eenduidig toegelicht worden in de Jaarrekening niet als onrechtmatig aangemerkt.

4. Samenvatting en advies

Met de in Hoofdstuk 3 geformuleerde uitgangspunten en toetsing of een huidige bestemmingsreserve dan wel voorziening voldoet aan de daaraan te stellen criteria, komen wij tot de volgende samenvatting en advies:

(Bestemmings)reserves en voorzieningen alleen te handhaven dan wel nieuw in te stellen indien op die wijze het gestelde beleidsdoel aantoonbaar beter dan via een reguliere begrotingspost kan worden gerealiseerd en indien dit aantoonbaar niet zal leiden tot uitholling van de (integrale) begrotingsafwegingen.

Instellen, wijzigen of opheffen van bestemmingsreserves en voorzieningen zal plaatsvinden middels een "Nota van reserves en voorzieningen" of als (onderdeel van) een raadsvoorstel (bv. Rekening, Begroting, Voorjaarsnota, Burap).

Voor een goede afweging zullen daarbij de volgende aspecten minimaal moeten worden vermeld:

- a. omschrijving van het doel van de bestemmingsreserve of voorziening;
- b. de gewenste minimale c.q. maximale omvang;
- c. omvang van de benodigde stortingen (structureel of incidenteel), inclusief onderbouwing daarvan;
- d. dekking van de stortingen
- e. omvang en tijdstip/periode van de onttrekkingen inclusief onderbouwing daarvan;
- f. motivering waarom het gestelde doel via een reserve c.q. voorziening dient te worden gerealiseerd in plaats van via een reguliere begrotingspost.

5. Beschouwingen huidige reserves en voorzieningen

Naam:	Algemene reserve (vaste reserve)
Doel:	Is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen.
Voeding:	Rekeningresultaten
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 1.000.000

Naam:	Algemene reserve (vrij te besteden)
Doel:	Is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen.
Voeding:	Rekeningresultaten
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Reserves grondexploitatie (Vaste en Algemene)
Doel:	Risico's in de grondexploitatie, die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, opvangen. Voor de inschatting van de benodigde omvang hiervan wordt uitgegaan van een jaarlijks op te stellen risico-inventarisatie in relatie tot het gewenste weerstandsvermogen. Dit is een grove benadering, want op zich beschouwd loopt een gemeente bij grondexploitatie o.a. de volgende risico's: - de nog te maken kosten bedragen meer dan gecalculeerd; - de opbrengsten worden niet in het tempo gerealiseerd, zoals was gepland; - daardoor een hogere rentelast op de boekwaarde van de gronden.
Voeding:	Winsten uit de grondexploitatie
Maximum:	Jaarlijks te bepalen op basis van risico-inventarisatie in relatie tot het gewenste weerstandsvermogen.
Minimum:	Nader te bepalen

Naam:	Afvalstoffenheffing
Doel:	Dit is een egalisatiefonds voor administratieve verwerking/verantwoording van de afwijkingen tussen de kosten en opbrengsten van de huisvuilinzameling. Begrotingstechnisch worden de kosten voor de inzameling en de daarvoor in rekening gebrachte gelden budgettair neutraal opgenomen. Op rekeningbasis ontstaan er logischerwijs verschillen, die via deze reserve worden verwerkt/verantwoord.
Voeding:	Afvalstoffenheffing
Maximum:	€ 53.000
Minimum:	Niet van toepassing

Naam:	Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan
Doel:	Uitgangspunt is, dat de kosten en opbrengsten voor de riolering begrotingstechnisch budgettair neutraal worden opgenomen. Daarop wordt het tarief rioolrecht gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van rioolrechten te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.
Voeding:	Rioolheffing
Maximum:	Conform vastgesteld v-GRP 2011-2015
Minimum:	Conform vastgesteld v-GRP 2011-2015

Naam:	Boecult
Doel:	Jaarlijks een cultureel evenement organiseren voor de inwoners van de Gemeente Boekel.
Voeding:	Jaarlijks € 5.000 uit het fonds kunst & cultuur. Jaarlijks exploitatieresultaat van Boecult wat ook negatief kan zijn zodat er ingeteerd kan worden op deze reserve.
Maximum:	€ 35.000
Minimum:	€ 0

Naam:	Monumentenbeleid
Doel:	Het kunnen verstrekken van bijdragen voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle panden. Het verlenen van subsidies voor restauratie- en onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke monumenten.
Voeding:	Exploitatieresultaat van lopend jaar op de post monumentenzorg/gemeentelijk beleid monumenten (654110-4343201)
Maximum:	€ 40.000 (cf. raadsbesluit d.d. 20-5-2008)
Minimum:	€ 0

Naam:	Budgetoverheveling
Doel:	Ten behoeve van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering, alsmede met het oog op de rechtmatigheids eis is het noodzakelijk dat er een mogelijkheid is om bepaalde budgetten <i>eenmalig</i> over te hevelen naar een volgend boekjaar.
Voeding:	Lopende exploitatiejaar
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Fonds kunst & cultuur
Doel:	Investerings in andersoortige inrichtingselementen, die een extra kwalitatieve impuls betekenen voor het openbaar gebied: Beeldende Kunst en Cultuur te kunnen bekostigen.
Voeding:	Bedrag per verkochte M2 grond. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. De laatste herberekening van dit fonds heeft plaatsgevonden bij het opstellen van de Begroting 2010-2013 o.b.v. de door Arcadis geactualiseerde doorrekening van de grondexploitatie eerder dit jaar.
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Fonds Bovenwijkse Voorzieningen
Doel:	Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds gevormd.
Voeding:	Bedrag per verkochte M2 grond. Jaarlijks wordt de grondexploitatie opnieuw berekend en de fondsvorming herberekend.
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Fonds groen voor rood
Doel:	Voor investeringen in groenprojecten, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie.
Voeding:	Bedrag per verkochte M2 grond. Jaarlijks wordt de grondexploitatie opnieuw berekend en de fondsvorming herberekend.
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Pensioen gewezen wethouder
Doel:	Dekking van toekomstige pensioenverplichtingen van gewezen wethouder.
Voeding:	Loyalis
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Voorziening wegbeheer
Doel:	Grote fluctuaties in onderhoudskosten opvangen (egalisatie). De gemeente heeft het beheer over een verhard wegennet van 133 kilometer met een totaal verhardingsoppervlak van 62,6 hectare. Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheersplan zoals dat in het voorjaar van 2007 is bijgesteld en vastgesteld. In deze laatste bijstelling is het onderhoud tot en met 2011 beschreven. Geconcludeerd is dat het huidige onderhoudsniveau in de afgelopen periode is afgenomen, doch schadebeelden hoger dan 3 volgens de CROW systematiek komen slechts marginaal voor.
Voeding:	Jaarlijkse dotatie vanuit exploitatie (cf. vastgesteld wegbeheersplan)
Maximum:	Cf. vastgesteld wegbeheersplan
Minimum:	€ 0

Naam:	Voorziening onderhoud gebouwen
Doel:	Dekking van de uitgaven voor onderhoud gebouwen conform het vastgestelde beheersplan.
Voeding:	Jaarlijkse dotatie vanuit exploitatie (cf. vastgesteld gebouwenbeheersplan)
Maximum:	Cf. vastgesteld gebouwenbeheersplan
Minimum:	€ 0

Naam:	Voorziening pensioenverplichtingen
Doel:	Dekking voor toekomstige pensioenverplichtingen voor de zittende wethouders.
Voeding:	Jaarlijkse dotatie vanuit exploitatie
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Voorziening Grondbedrijf (verlies gevende complexen)
Doel:	Dekking voor verliesgevende grondbedrijf complexen. Bij het afsluiten van een grondbedrijf complex komt de component die in het verleden gestort vrij te vallen voor het afdekken van het negatief resultaat.
Voeding:	Indien noodzakelijk, dotatie vanuit exploitatie
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Voorziening nog te maken kosten afgesloten complexen
Doel:	Bij het afsluiten van de complexen in het Grondbedrijf worden voor de nog te maken kosten voorzieningen per complex gevormd.
Voeding:	Grondbedrijf, bij afsluiting van een complex.
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Naam:	Voorziening dubieuze debiteuren
Doel:	Betreft een voorziening voor dubieuze debiteuren. Met name debiteuren inzake leenbijstand, daar waar een risico is dat men niet aan de betaalverplichtingen (aflossing) kan voldoen.
Voeding:	Indien noodzakelijk, dotatie vanuit exploitatie
Maximum:	Niet van toepassing
Minimum:	€ 0

Bijlage 4 - Lijst met afkortingen

A+O Fonds	Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds (A+O fonds) Gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
ABW	Algemene Bijstands Wet
AGR	Algemene Gemeentelijke Reserve
a.g.v.	Als gevolg van
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AO / IC	Administratieve Organisatie en Interne Controle
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARBO	Arbeidsomstandigheden
art.	Artikel
ASHG	Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWIR	Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen
AZ	Algemene Zaken
B & W	(College van) Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBN	Brandweer Brabant Noord
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBRA	Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCA	Bestuurscommissie Afvalinzameling
BCF	BTW Compensatie Fonds
BDUR	Brede doeluitkering rampenbestrijding
BGO	Bijzonder Georganiseerd Overleg
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BHIC	Branbants Historisch Informatie Centrum
BIO	Buitengebied in ontwikkeling
BLAU	Basisregistratie Lonen, Arbeids- en Uitkeringsverhoudingen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNO	Brabant Noord-Oost
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaar
BOPZ-(online)	Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Bijzondere ondernemingsraad
BP	Bestemmingsplan
BPM	Belasting voor personenauto's en motorvoertuigen
BRI	Basisregistratie Inkomen
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BRT	Basisregistratie Topografie
BRV	Basisregistratie voertuigen
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BTW	Belasting toegevoegde waarde (=omzetbelasting)
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Burap	Bestuursrapportage
b.v.	Besloten vennootschap
BVL	Brabants Veiligheidslabel
BW	Burgerlijk Wetboek
BWT	Bouw en woningtoezicht
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C.Q.	Casu Quo
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Cf.	Conform
Cie	Commissie
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CKVU	Centrum Kunstzinnige Vorming Uden
CPB	College Bescherming Persoonsgegevens
CPI	Consumentenprijsindex
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum Werk en Inkomen
Dd	De dato
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DKD	Digitaal Klantdossier
DLB	De Lage Beemden
DT	Directie Team

Bijlage 4 - Lijst met afkortingen

DURP	Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen
ECB	Europese Centrale Bank
e.d.	En dergelijke
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EKD	Elektronisch Kinddossier
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EVZ	Ecologische verbindingzone
Fin.	Financieel / Financiële
FLO	Functioneel leeftijdsontslag
FPU	Flexibele Pensioen Uittreding
FTE	Fulltimerequivalent
Fvw	Financiële verhoudingswet
GB	Grondbedrijf
GBA	Gemeentelijke bevolkingsadministratie
GFT	Groente, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIS	Geografisch informatiesysteem
GMC	Gemeenschappelijk Meldcentrum
GO	Georganiseerd Overleg
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijke Riolerings Plan
GS	Gedeputeerde Staten
GVOP	Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties
GZ	Grondgebiedszaken
H.b.h.	Hulp bij het huishouden
HHV	Huishoudelijke verzorging
HNG	Hypotheekfonds Noordbrabantse Gemeenten
HVD	Hulpverleningsdienst Brabant-Noord
I & A	Informatie & Automatisering
IBN	Integrale bedrijven Noordoost-Brabant
ICT	Informatie en Communicatie technologie
iDOP	integraal Dorps Ontwikkeling Plan
ihkv	In het kader van
IKC	Integraal kindcentrum
Incl.	Inclusief
IOAW	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IV	Intensieve Veehouderij
IVB	Intergraal Veiligheidsbeleid
IVH	Integrale vroegHulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KBO	Katholieke Bond van Ouderen
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijnen water
LOG	Landbouw- ontwikkelgebied
M.b.t.	met betrekking tot
M.n.	Met name
M.u.v.	Met uitzondering van
MER	Milieueffectrapportage
MIRT	Meerjaren investeringsprogramma
MKB	Midden en kleinbedrijf
MOP	Meerjaren onderhoudsplan
N.v.t.	Niet van toepassing
NHR	Nationaal handelsregister
NOC-NSF	Nederlands Olympisch Comité - Nederlandse Sportfederatie
NT1	Nederlandse als 1e taal
NT2	Nederlandse als 2e taal
Nuggers	Niet uitkeringsgerechtigden
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
N.V.	Naamloze vennootschap
Nza	Nederlandse Zorgautoriteit
O.a.	Onder andere
O.b.v.	Op basis van
O.g.v.	Op grond van
ODBN	Omgevingsdienst Brabant Noord
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg

Bijlage 4 - Lijst met afkortingen

OKE	Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
Pag.	Pagina
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie (= ter herinnering)
POP	Persoonlijk ontwikkelingsplan
PS	Provinciale Staten
PvA	Plan van Aanpak
RAV	Regionale Ambulance Voorzieningen
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RIE	Risico-inventarisatie en evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
RUPL	Regionaal Uitvoeringsprogramma Leefomgeving
RVR	Ruimte voor ruimte
SBB	Stichting Binnensport Boekel
SGV	Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden
SV	Structuur Visie
SWEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woning
SWO	Stichting Welzijn Ouderen
T / m	Tot en met
T.b.v.	Ten behoeve van
T.g.v.	Ten gunste van
T.o.v.	Ten opzichte van
T.t.v.	Ten tijde van
VCA	Veiligheidschecklist Aannemers
vGRP	Verbreed Gemeentelijke Riolerings Plan
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VR	Verordening Ruimte
VRM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VTH-taken	Vergunningverlening / toezicht & handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WB21	Waterbeleid 21e eeuw
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet Walvis	Wet Administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten
Wet WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet Investering in Jongeren
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
WKPB	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
WM	Wet Milieubeheer
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNSP	Wet sanering natuurlijke personen
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering onroerende zaken
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
WSNP	Wet sanering natuurlijke personen
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WVO	Wet Verontreiniging Oppervlaktewater
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
ZIN	Zorg in natura